

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 25.6.2012
čj. SRS 026950/2012

Oblastní odbor SRS

Jaselská 552/16

746 82 Opava

Zpráva č. 13 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 18.6.–24.6.2012

1. Počasí

Převládalo velmi teplé letní počasí s lokálními i vydatnými přeháňkami a bouřkami. Týden začal suchým, teplým až horkým počasím. Ranní minimální teploty se pohybovaly kolem 15 °C, odpolední maxima kolem tropických 30 °C, na některých místech padly teplotní rekordy (19.6. v Javorníku naměřili 34 °C). Od středy byla tropická vedra doprovázena lokálními přeháňkami, přívalovými lijáky s bouřkami a místy i kroupami. Od čtvrtka mírně poklesly ranní i odpolední teploty. Napršelo většinou kolem 30 mm, ale lokálně i hodně přes 60 mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Doplnění vláhy v uplynulém období příznivě působí na všechny plodiny v plné vegetaci. Lokálně dochází k mírnému zvýraznění projevů napadení houbovými chorobami a neočekávaně i virózami obilnin. Střední až silné výskyty mšic na různých plodinách jsou hlášeny z celé oblasti.

OBILNINY

Porosty obilnin jsou zapojené, většinou vyrovnané a většinou v dobrém zdravotním stavu. Mrazem poškozené porosty jsou v různém stupni prořídle a místy slabě odnožené. Lokálně jsou porosty v důsledku sucha vývojově nevyrovnané, projevuje se i částečná hluchost klasů. Na více místech jsou zjišťovány střední až silné výskyty mšic, především kyjatky osení, v okrese Opava (Oldřívov) až střední výskyty hraboše polního.

PŠENICE OZIMÁ (RF 69–77 BBCH, konec květu až pozdní mléčná zralost)

Nezvykle pozdě se v letošním roce zvýrazňují příznaky napadení **virovou zakrslostí pšenice (WDV)**. Silné výskyty jsou hlášeny z více lokalit v okrese Prostějov (Brodek u Prostějova, Doloplazy, Lešany, Němčice nad Hanou, Ohrozín, Soběsuky, Zdětín, Želeč) a také z okresů Jeseník (Javorník-Město) a Přerov (Rokytnice), kde už bylo zaoráno 70 ha. Původce **virové zakrslosti pšenice (WDV)** byl ve všech uvedených okresech laboratorně potvrzen. Napadení pochází pravděpodobně z podzimních infekcí, kdy byly po celé oblasti zaznamenávány silné výskyty jediného známého přenašeče WDV **kříška polního (Psammotettix alienus)**.

Za škodlivý výskyt v jarním období se považuje 3 a více imag kříška polního ve 100 smycích. Pozor na záměnu s podobnými druhy!

První výskyt **hnědé rzivosti pšenice (Puccinia persistens)** byl hlášený 21.6. z okresu Prostějov (Bedihošť), až střední výskyt z okresu Jeseník (Javorník-Město).

Rozvoj **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** až na úroveň středních výskytů zaznamenali v okrese Olomouc (Blatec) a na více lokalitách v okrese Prostějov.

Až střední výskyt **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** byl zjištěn v okrese Přerov (Nelešovice).

V okrese Přerov zjistili 20.6. první výskyt **růžovění klasů pšenice (*Fusarium* spp. s. l.)**.

Ošetření proti houbovým chorobám má zpravidla postihnout celý komplex listových chorob s cílem ochránit zejména praporcový list. Provádí se v období od tvorby posledního listu (fáze 37 BBCH) do začátku metání (fáze 51 BBCH), v každém případě je nutné dodržet pokyny na etiketě použitého přípravku.

Střední až silné výskyty **mšic (*Aphididae*)**, a to většinou **kyjatky osení (*Sitobion avenae*)** jsou hlášeny z okresů Olomouc (Blatec, Nedvězí), Přerov (Lhota, Rokytnice) a Šumperk (Bludov).

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

Lokálně silné zaplevelení **sveřepem rolním (*Bromus arvensis*)** a ojedinělé střední zaplevelení **ovsem hluchým (*Avena fatua*)** bylo pozorováno v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

JEČMEN OZIMÝ (RF 75–85 BBCH, střední mléčná až těstovitá zralost)

Lokálně silné zaplevelení **penízkiem rolním (*Thlaspi arvense*)** zaznamenali koncem vegetace v okrese Nový Jičín (Kunín).

JEČMEN JARNÍ (RF 55–77 BBCH, střed metání až pozdní mléčná zralost)

Střední výskyty **sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** zaznamenali v okresech Olomouc (Velký Týnec), Přerov (Osek nad Bečvou) a Šumperk (Řepová).

Pozorování sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží).

Také v okrese Šumperk (Rovensko) byl 19.6. pozorován první výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů. Ošetřuje se proti celému komplexu listových chorob. Je nutné přihlídnout k podílu napadených rostlin, ale také vyhodnotit napadení jednotlivých listových pater.

Střední výskyty **mšic (*Aphididae*)** jsou hlášeny z okresů Nový Jičín (Petřvald), Olomouc (Lutín, Nedvězí) a Přerov (Osek nad Bečvou), silný výskyt z okresu Jeseník (Javorník-Ves).

Monitoring mšic a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

Střední výskyty larev **kohoutků (*Oulema* spp.)** pokračují v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Prostějov (Držovice, Lutotín).

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0} = 110,0$ °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst

krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0} = 400,0$ °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vyhlýchých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vyhlýchých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vyhlýchých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 60–79 BBCH, první květy v porostu otevřené až téměř veškeré lusky dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti, semena plně vyvinutá)

Silné výskyty **kyjatek hrachové (Acyrtosiphon pisum)** zjistili v okresech Jeseník (Bílý Potok), Olomouc (Velký Týnec) a Přerov (Troubky). Některé porosty již byly ošetřeny insekticidy.

Pozorování kyjatek se provádí jednou týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek na rostlinách. Množství jedinců kyjatek (imag i nymf) se sleduje jednou za 14 dnů od nalezení prvních kyjatek na rostlinách do žluté zralosti, fáze 83–85 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice se na místě oklepou na světlou podložku (např. papír) a spočítají.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více jedinců kyjatek na jednu rostlinu hrachu.

Ojedinelé střední zaplevelení **ovsem hluchým (Avena fatua)** bylo pozorováno v okrese Jeseník (Bílý Potok).

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 71–80 BBCH, asi 10 % až téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

Lokálně silné napadení **šedou plísnovitostí brukvovitých (Botryotinia fuckeliana)**, které způsobuje až uhnívání báze stonků, zaznamenali v okrese Jeseník (Bílý Potok). Střední výskyt na šešulích byl zjištěn v okrese Přerov (Radslavice).

Ojedinelé až střední výskyt **verticiliového vadnutí (Verticillium dahliae)** zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Město) a také na Prostějovsku (Němčice nad Hanou).

První slabé výskyty **alternariové skvrnitosti brukvovitých (Alternaria brassicae)** na šešulích zaznamenali 20.6. v okrese Jeseník (Javorník-Město).

První výskyt **mšice zelné (Brevicoryne brassicae)** byl 20.6. zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník-Město). Střední výskyt hlásí z okresu Bruntál (Krnov), až silné výskyty z okresů Opava (Opava-Kylešovice) a Přerov (Radslavice).

V období od konce dokvétání až ihned po odkvětu (fáze 67–69 BBCH) se sleduje počet plodenství napadených 100 a více mšicemi (počet mšic se odhaduje).

Za škodlivé se považuje 10 a více % takto napadených plodenství.

Střední poškození šešulí larvami **bejlomorky kapustové (Dasyneura brassicae)** bylo zaznamenáno v okrese Olomouc (Nedvězí), a to zejména na okrajích pozemů.

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlomorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vyhlhlé larvy, je neúčinné.

Koncem vegetace v okresech Nový Jičín (Kunín) a Prostějov místy porosty ozimé řepky silně přerůstá zejména **heřmánkovec nevonný (Tripleurospermum inodorum)** nebo **úhorník mnohohlý (Descurainia sophia)**.

MÁK SETÝ (RF 40–60 BBCH, stonkování a butonizace až vývoj tobolky)

Ojedinelý střední výskyt **helmintosporiové nekrózy máku (Pleospora papaveracea)** zaznamenali v okrese Olomouc (Velký Týnec).

Pozorování se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH, a v období zrání tobolek, fáze 70–80 BBCH.

Za škodlivý výskyt se považuje 2 a více % napadených rostlin od začátku stonkování do

začátku květu a 5 a více % napadených rostlin v období zrání tobolek.

Střední výskyty **mšice makové (*Aphis fabae*)** v porostech máku hlásí z okresů Jeseník (Javorník-Ves), Karviná (Kopytov) a Olomouc (Velká Bystřice).

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

První výskyty imag **krytonosce makovicového (*Neoglocianus maculaalba*)** zaznamenali také 19.6. v okrese Olomouc (Náměšť na Hané) a 20.6. v okrese Přerov (Radslavice).

Pozorování imag krytonosce makovicového se provede v období kvetení, kdy je asi 10 % květů odkvetlých (fáze 52–54 BBCH).

Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno v průměru 5 a více imag krytonosce makovicového na jeden květ.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 39–68 BBCH, konec prodlužovacího růstu až květ ukončen)

První výskyty **plísňě bramboru (*Phytophthora infestans*)** byly zaznamenány 19.6. v okrese Ostrava (Vratimov), 20.6. v okrese Jeseník (Javorník-Ves) a 21.6. v okrese Bruntál (Hrozová).

Podmínky pro první ošetření citlivých odrůd v disponovaných polohách byly splněny pro lokality v okolí meteorologických stanic Mošnov, Opava-Otice a Světlá Hora.

Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Střední výskyt **mšic (*Aphididae*)** byl zaznamenán v okrese Přerov (Rokytnice).

Výskyt mšic se sleduje v porostech sadbových brambor ve dvou Lambersových miskách od začátku vzházení do 15. srpna, při obrůstání natě i později.

Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno v průměru 3 a více mšic na jeden lapák a den do začátku květu nebo 7 a více mšic na jeden lapák a den po začátku květu.

Mandelinka bramborová (*Leptinotarsa decemlineata*) se v současné době vyskytuje v porostech ve stádiu imaga, vajíčka a larev prvního až třetího instaru. Výskyty larev jsou většinou hodnoceny jako slabé, lokálně střední v okrese Jeseník (Javorník-Ves) a Přerov (Osek nad Bečvou).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CUKROVKA (RF 38–39 BBCH, listy pokrývají 80–90 % povrchu půdy)

Silné výskyty **mšice makové (*Aphis fabae*)** místy společně s **mšicí broskvoňovou (*Myzus persicae*)** jsou zjišťovány v okresech Bruntál (Úvalno), Opava (Opava-předměstí) a Prostějov (Ivaň, Klenovice, Určice).

Sleduje se procento napadených rostlin od začátku sekundárního přeletu do zřetelného opadu mšic.

Ošetří se porosty, kde je zjištěno 5 a více % napadených rostlin do začátku sekundárního přeletu nebo 20 a více % napadených rostlin po začátku sekundárního přeletu.

V porostech se místy vyskytují ohniska **plevelných řep (*Beta vulgaris*)** přerůstající kulturní plodinu. Silné výskyty těchto ohnisek jsou hlášeny z okresů Opava (Kateřinky) a Prostějov (Mořice na Hané, Pavlovice u Kojetína).

CHMEL (RF 39–61 BBA, rostliny dosáhly 50 % výšky drátu až počátek kvetení)

Ve chmelnicích se provádí druhý postřik proti plísni chmelové podle signalizace. Jsou ošetřeny plochy ohrožené mšicí chmelovou, jejíž přelet stále probíhá.

V okrese Olomouc (Doloplazy, Velká Bystřice) byl v rostlinách laboratorně potvrzen výskyt **Apple mosaic ilavirus (ApMV)** a **Hop mosaic carlavirus (HpMV)**.

Silný výskyt **mšice chmelové (*Phorodon humuli*)** byl pozorován v okrese Olomouc (Velký Týnec), střední na okrajích chmelnic v okrese Přerov (Lipník nad Bečvou).

Výskyt mšice chmelové se sleduje jednou týdně od zavedení chmele.

Ošetření chmele se provede při průměrném výskytu 50 a více mšic na 1 list nebo při napadení 10 a více % hlávek v období začátku tvorby kolonií larev na listech chmelových rostlin.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 73–75 BBCH, druhý opad plodů až plod dosahuje asi poloviny konečné velikosti)

Střední výskyty **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** jsou hlášeny z okresů Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Vilémov).

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Až střední výskyt **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)** pokračuje v okrese Prostějov (Dětkovice).

Napadení stromů se sleduje jednorázově v době opadu plodů po odkvětu, fáze 71 BBCH (orientačně počátek až polovina června), napadení víceletých větví v období pokročilého zrání až sklizňové zralosti, fáze 85–87 BBCH (orientačně srpen až říjen).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % stromů nebo 10 a více % víceletých větví s výskytem kolonií vlnatky krvavé. Do postřiku se doporučuje přidat smáčedlo.

Lokální střední výskyty **mšice jabloňové (*Aphis pomi*)** zaznamenali v okresech Olomouc (Tršice) a Prostějov (Němčice nad Hanou), a to vesměs na neošetřovaných stromech.

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Nálety sledovaných druhů motýlů do feromonových lapáků jsou v současné době většinou slabé. Pouze v okrese Nový Jičín (Příbor, Štramberk) zaznamenali ojedinělé střední až silné výskyty samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)**. Jedná se ale o enklávy zahrad s ovocnými stromy většinou bez chemické ochrany.

Přilet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 71–75 BBCH, velikost plodu do 40 mm až plod dosahuje asi poloviny konečné velikosti)

Ojedinělý střední výskyt **puchrovitosti slivoně (*Taphrina pruni*)** hlásí z okresu Jeseník (Javorník-Město).

Fungicidní ochrana se provádí preventivně v období od nalévání pupenů do počátku rašení. V menším rozsahu můžeme odstraňovat infikované plody a větve.

Střední výskyt **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** byl zjištěn v okrese Olomouc (Vilémov).

Výskyt pohyblivých stádií se sleduje v období druhého opadu plodů, fáze 73 BBCH (orientačně v polovině června) až období pokročilého vybarvování plodů, fáze 87 BBCH (orientačně koncem července až začátkem srpna). Prohlíží se 100 vyvinutých listů (na 10 místech 10 listů z 1 stromu). Pozorování se provádí v intenzivních výsadbách jabloní, ve kterých se nepoužívá biologická ochrana pomocí dravého roztoče *Typhlodromus pyri*. Pomocí mikroskopu nebo lupy se zjistí počet všech pohyblivých stádií.

Ošetření se provede při zjištění 3 a více pohyblivých stádií svilušek v průměru na jeden list.

Silné výskyty **mšice slíkové (*Brachycaudus helichrysi*)** zaznamenali na neošetřovaných stromech v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Náměšť na Hané).

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Zatím slabé přilety druhé generace samců **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** zachytili v okrese Prostějov (Kelčice) 19.6.

Přilet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přilety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

ZELÍ

První výskyt **molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*)** v okrese Prostějov (Otaslavice) byl zaznamenán 12.6. V okrese Opava (Malé Hoštice) je výskyt lokálně až silný. Výskyt okřídlených dospělců v optických lapácích, poškození listů a poškození celých rostlin se sleduje od začátku června do sklizňové zralosti.

Za škodlivý výskyt se považuje 5 a více okřídlených dospělců v jednom optickém lapáku za den nebo 10 a více % poškozených listů nebo 5 a více % poškozených rostlin.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek